

RAASIKU VALLAVOLIKOGU

EELNÕU

OTSUS

Aruküla

8. september 2026. a

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu (KOVEP) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) koostamise algatamine Raasiku valla territooriumile tuulepargi rajamiseks

Vindr Baltic OÜ esindaja Marko Viiding esitas 10.11.2022. a taotluse algatada Raasiku vallas tuulepargi rajamiseks eriplaneering. Vastavalt planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 96 lõikele 3¹ anti valla veebilehel ja ajalehes „Sõnumitooja“ teada võimalusest esitada täiendavaid samasisulisi taotlusi ajavahemikus 21.11.–25.12.2022. a. Tähtaegselt esitas samasisulise taotluse Eurowind Energy OÜ esindaja Magnus Velling.

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu (edaspidi KOVEP) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) koostamiseks ega elluviimiseks ei olnud Raasiku valla eelarves vahendeid ette nähtud. Seetõttu sõlmiti mõlema taotlejaga 07.02.2023. a haldusleping nr 7-1/29-6 KOVEP-i ja KSH-ga seotud kulude täielikuks katmiseks. Evecon Wind OÜ esindaja Aivar Mäemets esitas 09.02.2023. a samuti taotluse KOVEP-i menetlusega liitumiseks. Kuna taotluse saabumise ajaks oli volikogu eelnõu juba esitatud, lepiti kokku, et KOVEP-i algatamise korral sõlmitakse halduslepingu muudatus, millega KOVEP-i ja KSH menetlusega seotud kulude kandmisel osaleb ka Evecon Wind OÜ.

KOVEP-i ja KSH koostamise algatamise otsuse eelnõu esitati Raasiku Vallavolikogule otsustamiseks 13.02.2023. a istungiks. Volikogu oli KOVEP-i algatamise vastu, kuna tuulepargi rajamine oli tema hinnangul vastuolus Raasiku valla strateegiliste eesmärkidega. Algatamise otsuse eelnõu oli vormistatud protokollilise otsusena, sest menetluse algatamine on menetlustoiming. Kui taotletud haldusakti andmisest otsustatakse keelduda, tuleb haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) § 43 lõike 2 kohaselt selle kohta anda haldusakt. Seetõttu andis volikogu vallavalitsusele ülesande koostada KOVEP-i algatamisest keelduva haldusakti eelnõu ja esitada see volikogule vormistamiseks.

Keeldumise arutamisel oli keskne vaidlus küsimus, kas tuulepargi rajamine võiks olla kooskõlas valla pikaajaliste arengueesmärkide ja avaliku huviga. Arendajad tõid esile taastuvenergia, energiajulgeoleku ja kohaliku majandusliku kasu argumendid. Volikogu leidis, et tuulepark kahjustaks valla soovitud elukeskkonda, loodusväärtusi ja ruumilise arengu põhimõtteid ning et avalik huvi kaalub üles arendajate ärihuvi. Raasiku Vallavolikogu võttis 15.08.2023. a vastu otsuse nr 24 mitte algatada KOVEP-i ja KSH-d tuulepargi rajamiseks Raasiku valla territooriumil.

Otsus vaidlustati kohtus ja läbis kõik kohtuastmed. Tallinna Halduskohus jättis 06.12.2024. a otsusega haldusasjas nr 3-23-2034 Vindr Baltic OÜ kaebuse rahuldamata. Halduskohus leidis, et avalikkuse kaasamata jätmine ei olnud õigusvastane, kuna PlanS ei kohusta kohalikku omavalitsust avalikkust enne KOVEP-i algatamise otsust kaasama. Lisaks oli vald korraldanud vabatahtlikult 16.05.2023. a infotunni. Sisuliselt pidas halduskohus volikogu otsust õiguspäraseks, kuna kavandatav tuulepark oli vastuolus üldplaneeringu, rohevõrgustiku ja väärtusliku põllumaa kaitse eesmärkidega ning kohalikud ja looduskeskkonna huvid kaalusid üles riikliku taastuvenergiahuvi.

Tallinna Ringkonnakohus tühistas 06.03.2026. a otsusega haldusajal nr 3-23-2034 halduskohtu otsuse ning tegi uue otsuse, millega rahuldab Vindr Baltic OÜ kaebuse ja tühistas Raasiku Vallavolikogu 15.08.2023. a (allkirjastatud 18.08.2023. a) otsuse nr 24. Riigikohus keeldus 29.04.2026. a määrusega nr 3-23-2034/44 Raasiku valla kassatsioonkaebuse menetlusse võtmisest, mistõttu ringkonnakohtu otsus jõustus.

Ringkonnakohus leidis, et volikogu otsus oli õigusvastane olulise kaalutlusvea ja puuduliku huvide kaalumise tõttu. Ringkonnakohus kohustas valda tegema uue otsuse, kuid ei kohustanud valda KOVEP-i algamata. Ringkonnakohtu põhiseisukohad olid järgmised:

- Kaalutlusõigus. PlanS § 96 lõikes 2 on näitlik, mitte ammendav loetelu alustest, millal võib algamisest keelduda. Kohalikul omavalitsusel on lai kaalutlusõigus, kuid seda tuleb kasutada seaduse ja kaalutlusreeglite kohaselt. Otsus peab põhinema tegelikel, kontrollitavatel ja tasakaalustatud kaalutlustel, mitte deklaratiivsetel seisukohtadel.
- Vastuolu üldplaneeringuga. Valla hinnang oli ekslik. Raasiku valla üldplaneering ei keela tuulepargi rajamist selgelt, vaid jätab selle otsustamise tulevikku. Tuuleparki kavandav KOVEP võib põhjendatud juhul üldplaneeringut muuta, mistõttu ei saa väita, et KOVEP oleks üldplaneeringuga automaatselt vastuolus. Üldplaneeringu sätted rohevõrgustiku, põllumajandusmaa ja elukeskkonna kohta ei välista tuulepargi rajamist, vaid nõuavad mõjude hindamist ja leevendusmeetmeid. Rohevõrgustikus ja metsas on raadamine teatud tingimustel võimalik, kui rohevõrgustiku toimivus ja sidusus säilivad, ning väärtuslikule põllumaale ehitamine ei ole soovitatav, kuid võib olla põhjendatud.
- Puudulik huvide kaalumine. Valla otsus tugines peamiselt üldsõnalistele seisukohtadele, nagu „looduslik elukeskkond“ ja „valla strateegilised eesmärgid“. Need olid liiga abstraktsed ning ei tuginenud KOVEP-i menetluses tehtavatele uuringutele ja analüüsile. Volikogu eksis eeldusega, et kui valla strateegilised eesmärgid on tuulepargi vastu, siis ei ole KOVEP-i algamisel mõtet.
- Avaliku huvi alahindamine. Taastuvenergia arendamine on oluline avalik huvi riigi, Euroopa Liidu ja põhiseaduse tasandil, see on seotud energiajulgeoleku ja säästva arengu eesmärkidega ning riigile on selleks seatud kohustus (nt energiamajanduse korralduse seaduse § 32¹ lõige 1). Valla otsus alahindas neid huve, toetus ebaolulistele või tõendamata argumentidele (nt arendaja äririskid, tuumajaama võimalik rajamine) ning ei näidanud, et oleks toimunud tegelik ja sisuline huvide kaalumine.
- Järeldus. Volikogu otsus oli õigusvastane, sest selles hinnati üldplaneeringu tõlgendust ekslikult, jäeti avalikud ja erahuvid õiglaselt kaalumata ning otsus tehti ilma KOVEP-ile omase mõjude hindamise teabeta.

Raasiku vallal puuduvad rahalised vahendid uuringute tegemiseks, mis võimaldaksid teha tegelikel, kontrollitavatel ja tasakaalustatud kaalutlustel põhineva mittealgatamise otsuse. Volikogu on ringkonnakohtu seisukohti arvestades uuesti kaalunud taotlust ning leiab, et Vindr Baltic OÜ 10.11.2022. a esitatud taotlust tuleb edasi menetleda, et leida tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu rajamiseks sobiv asukoht, võttes arvesse sotsiaalseid aspekte (sealhulgas kohalikke huve), keskkonnamõju ning majanduslikke ja tehnilisi võimalusi.

Raasiku Vallavalitsus selgitas välja KOVEP-i osalised, kes tuvastati PlanS § 96 lõike 3¹ kohaselt Vindr Baltic OÜ 2022. aasta taotluse menetluses. Eurowind Energy OÜ, kellega oli sõlmitud haldusleping, teatas 09.06.2026. a, et tal ei ole Raasiku vallas ühtegi kehtivat maaõiguslepingut ega huvi siin tuuleparki arendada, ning soovis seetõttu halduslepingust välja astuda. Evecon Wind OÜ, kes soovis KOVEP-i algamise korral halduslepingu osaliseks saada, teatas 25.07.2026. a, et loobub KOVEP-i menetluses osalemisest. Vindr Baltic OÜ allkirjastas 31.08.2026. a uuendatud halduslepingu nr 7-1/29-36 ning võttis sellega kohustuse rahastada KOVEP-i ja KSH koostamist.

Alates 01.01.2027. a jõustuvad PlanS-i muudatused, mille tulemusel KOVEP-i menetlus kui selline kaob. Enne 01.01.2027. a algatatud KOVEP-i menetletakse lõpuni enne muudatuste jõustumist kehtinud PlanS-i redaktsiooni alusel.

Eriplaneering on kohaliku tasandi planeering, milles on olulisel kohal kohalik huvi. PlanS § 95 lõike 1 kohaselt tuleb KOVEP koostada olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamiseks, kui ehitise asukohta ei ole üldplaneeringuga määratud. Vabariigi Valitsuse 01.10.2015. a määruse nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri“ kohaselt on olulise ruumilise mõjuga ehitis tuulepark. Vabariigi Valitsuse 26.06.2003. a määruse nr 184 „Võrgueeskiri“ tähenduses moodustavad tuulepargi vähemalt kaks vähemalt 30 meetri kõrgust elektrivõrguga ühendatud elektrituulikut.

Harju maakonnaplaneering ei käsitle Raasiku valda potentsiaalse tuulikute rajamise piirkonnana ning märgib, et maismaatuulikuparkide kavandamine on tihedalt asustatud ja arvukate looduslike piirangutega Harjumaal keeruline. Raasiku valla üldplaneering ei näe ette tuuleparkide rajamiseks määratud alasid, kuid ei välista tuuleenergeetika arendamist õigusaktides sätestatud korras. Üldplaneeringu kohaselt tuleb tuulikute ja tuuleparkide kavandamisel arvestada asustuse paiknemise, väärtuslike maastike, vaatekoridoride, rohevõrgustiku toimimise, riigikaitseliste piirangute, tehnilise taristu ning võimalike müra- ja varjutusmõjudega.

Seetõttu ei ole eriplaneeringu eesmärk üksnes tuuleenergia arendamiseks sobivate alade leidmine, vaid selliste lahenduste kujundamine, mis võimaldavad taastuvenergiat toota viisil, mis säilitab piirkonna olulised loodusväärtused, elukeskkonna kvaliteedi ning kogukondade arenguvõimalused. KOVEP-i ja KSH käigus analüüsitakse alternatiivseid lahendusi ning vajaduse korral nähakse ette tingimused ja meetmed ebasoodsa mõju vältimiseks, minimeerimiseks või kompenseerimiseks. Planeeringu algatamine ei tähenda tuulepargi rajamise lubamist ega otsust selle asukoha kohta. Vallavolikogu kaalutusõigus säilib ka planeeringu vastuvõtmisel ja kehtestamisel ning menetluse tulemusena võib selguda, et sobivat asukohta ei ole.

Raasiku Vallavolikogu planeerimise-, taristu- ja keskkonnamõju komisjon arutas 04.08.2026. a koosolekul KOVEB algatamise eelnõud ja vallavalitsuse koostatud halduslepingu projekti ning leidis, et KOVEP tuleks algatada kogu Raasiku valla haldusterritooriumil.

PlanS § 95 lõike 7 kohaselt koosneb KOVEP-i menetlus ehitise asukoha eelvaliku tegemisest, mille eesmärk on ehitisele sobivaima asukoha leidmine, ja detailse lahenduse koostamise menetlusest. KOVEP koostatakse esimeses etapis eesmärgiga selgitada asukoha eelvaliku käigus alternatiive kaaludes välja tuulepargi rajamiseks sobivaimad asukohad. Teises etapis koostatakse valitud asukohtadele KOVEP-i detailne lahendus, milles määratakse muu hulgas tuulikute arv, täpsed asukohad ja kõrgused ning rajamiseks vajalik taristu, sealhulgas juurdepääsuteed, elektriülekandeliinid, liitumiskohad ning muud olulised rajatised ja tehnilised lahendused.

PlanS § 96 lõike 2 kohaselt ei algata KOVEP-i koostamist eelkõige juhul, kui algatamine on ilmselges vastuolus üldplaneeringuga ja on ilmne, et algatatava planeeringu elluviimine ei ole tulevikus võimalik.

Lähtudes eeltoodust ei ole KOVEP-i algatamine ilmselges vastuolus Raasiku valla üldplaneeringuga ning ei ole ilmne, et planeeringu elluviimine ei oleks tulevikus võimalik. PlanS § 95 lõike 5 ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 33 lõike 1 punkti 2 kohaselt on KOVEP-i koostamisel KSH läbiviimine kohustuslik.

Juhindudes eeltoodust ning võttes aluseks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõike 1, planeerimisseaduse § 95 lõiked 1 ja 2, § 96 lõiked 1, 4, 5, 6, 7 keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõike 1 punkti 2, kohaliku omavalitsuse üksuse

finantsjuhtimise seaduse § 28 lõike 3 ning lähtudes Vindr Baltic OÜ 10.11.2022. a esitatud taotlusest ja Raasiku Vallavolikogu planeerimis-, taristu- ja keskkonnamisjoni seisukohast:

Raasiku Vallavolikogu otsustab:

1. Algatada Vindr Baltic OÜ 10.11.2022. a esitatud taotluse alusel kohaliku omavalitsuse eriplaneering ja planeeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine, eesmärgiga leida elektrienergia tootmiseks rajatavatele tuulikutele sobivad arendusalad ning kavandada tuulepark ja selle toimimiseks vajalik taristu.
2. Eriplaneeringu planeeringuala on kogu Raasiku valla haldusterritooriumi suurusel 158 km². Planeeringuala piir ühtib Raasiku valla haldusterritooriumi piiriga.
3. Kavandatav ehitist on tuulepark ja selle toimimiseks vajalik taristu (sealhulgas juurdepääsuteed, elektriülekandeliinid, liitumiskohad ning muud rajatised). Eriplaneeringu koostamise eesmärk on selgitada esimeses etapis (asukoha eelvalik) välja tuulepargi rajamiseks sobivaimad asukohad ning koostada teises etapis valitud asukohtadele eriplaneeringu detailne lahendus.
4. Võtta teadmiseks, et Raasiku Vallavalitsusel on sõlminud 31.08.2026. a huvitatud isikuga halduslepingu nr 7-1/29-36 punktis 1 nimetatud kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise, keskkonnamõju strateegilise hindamise ning planeeringu koostamiseks vajalike uuringute tegemise kulude katmiseks.
5. Raasiku Vallavalitsusel viia läbi riigihanke menetlused ja selle tulemusel sõlmida hankelepingud tulevaste eelarveaastatel kohustuste võtmiseks käesoleva otsuse punktis 1 nimetatud eriplaneeringu koostamiseks ja planeeringuga kavandatud tegevuste keskkonnamõjude strateegilise hindamise läbiviimiseks pärast otsuse punktis 4 nimetatud tingimuse täitmist ning planeeringust huvitatud isiku poolt kõikide planeeringut käsitlevate kirjelduste, sealhulgas tehniliste kirjelduste esitamist.
6. Raasiku vallal ei ole kohustust välja ehitada planeeringukohaseid rajatisi, sealhulgas avalikuks kasutamiseks ettenähtud teid ja nendega seonduvaid rajatisi, välisvalgustust ning tehnorajatisi. Planeeringukohaste rajatiste väljaehitamiseks ei eraldata valla eelarvest rahalisi vahendeid, välja arvatud juhul, kui rajatiste finantseerimises või kulude katmises lepatakse eraldi kokku. Enne planeeringu vastuvõtmist tuleb Raasiku Vallavalitsusel sõlmida planeeringu koostamisest huvitatud isikutega haldusleping planeeringukohaste rajatiste väljaehitamiseks või väljaehitamise seotud kulude täielikuks või osaliseks kandmiseks ning tuulepargi rajamisest tingitud ebasoodsa mõju vältimiseks, minimeerimiseks või kompenseerimiseks.
7. Raasiku Vallavalitsusel teavitada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja planeeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamisest Ametlikes Teadaannetes, Raasiku valla kodulehel ja ajalehtedes "Sõnumitooja" ja "Harju Elu" ning informeerida isikuid ja asutusi nimetatud planeeringu algatamisest vastavalt planeerimisseaduse § 96 lõigetele 5, 6 ja 7.
8. Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise otsusega on võimalik tutvuda Raasiku valla veebilehel.
9. Otsus jõustub teatavaks tegemisest.
10. Käesoleva otsuse peale võib esitada Raasiku Vallavolikogule vaide haldusmenetluse seaduses sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates otsuse teadasaamise päevast või päevast, millal oleks pidanud otsusest teada saama ja esitada kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates otsuse teatavaks tegemisest.